

Høy rente en god stund

Sentralbanksjef Ida Wolden Baches innledning på pressekonferanse om rentebeslutningen 2. november 2023.

[Last ned presentasjon \(pdf\)](#)

Figur: Styringsrenten holdes uendret på 4,25 prosent

I dag har Norges Banks komité for pengepolitikk og finansiell stabilitet annonsert at styringsrenten holdes uendret på 4,25 prosent.

Norges Banks oppgave er å sikre lav og stabil inflasjon. Målet er en prisvekst som over tid er nær 2 prosent. Samtidig skal vi bidra til at flest mulig er i jobb og til en stabil økonomisk utvikling.

Prisveksten er klart over målet. Høy og variabel prisvekst har store kostnader – for den enkelte, for næringslivet og for samfunnet. Raske og uventede prisøkninger rammer særlig dem med lave inntekter og minst å gå på.

For å få prisveksten tilbake til målet har vi hevet renten mye de siste par årene. I september signaliserte komiteen at styringsrenten trolig ville bli satt opp én gang til, mest sannsynlig i desember. Prognosen vi la frem, indikerte en styringsrente som ville bli liggende rundt 4,5 prosent gjennom neste år. Til dette rentemøtet har vi ikke utarbeidet nye prognoser, men vi har vurdert ny informasjon opp mot anslagene fra september.

Figur: Prisveksten ute er på vei ned

Også i landene vi handler med, er prisveksten høy, men den er på vei ned. Siden i fjor vår har sentralbankene i mange land hevet rentene mye. Den siste tiden har flere holdt styringsrenten uendret, og slik markedsaktørene tolker utsiktene, er styringsrentene hos handelspartnerne våre nær toppen. Økte renter og høy prisvekst har dempet den økonomiske veksten ute, selv om aktiviteten i tredje kvartal var høyere enn vi hadde sett for oss.

Figur: Kronen har svekket seg

Kursen på norske kroner svekket seg mye i løpet av våren, før den styrket seg noe gjennom sommeren. I det siste har kronen igjen svekket seg og vært svakere enn vi la til grunn i september. Vi har ikke noe mål for kronekursen som vi styrer etter. Når vi er opptatt av utviklingen i kursen, er det fordi en svakere krone gjør at varene vi kjøper fra utlandet blir dyrere. Det kan gjøre at prisveksten her hjemme holder seg oppe selv om inflasjonen avtar ute.

Figur: Veksten i norsk økonomi er lav

I norsk økonomi er det nå lav vekst, og husholdningenes forbruk har falt den siste tiden. Aktiviteten i norsk økonomi har vært litt lavere enn vi så for oss ved vårt forrige rentemøte. Samtidig er det store forskjeller mellom næringene. Mens det er sterk vekst for bedrifter som leverer varer og tjenester til petroleumsvirksomheten, opplever bygge- og anleggsnæringen nedgang i aktiviteten. Det bygges få nye boliger. I bruktboligmarkedet er det mange boliger som ikke er blitt solgt, og boligprisene har falt.

Arbeidsmarkedet er fortsatt stramt. Arbeidsledigheten har holdt seg lav, som ventet. Men det lyses ut færre nye stillinger enn før, og det ser ut til at det er noen færre i jobb enn vi anslo i september.

Figur: Prisveksten har avtatt

Konsumprisveksten har avtatt den siste tiden, og i september var prisveksten lavere enn vi anslo ved forrige rentemøte. Energiprisene har falt mye, men også prisene på en rekke andre varer og tjenester var lavere enn ventet. Likevel er prisveksten fortsatt høy. Ser vi bort fra energiprisene, er inflasjonen nær 6 prosent. Energiprisene svinger mye, og fremtidsprisene indikerer at de vil øke igjen.

Når vi setter renten, må vi veie ulike hensyn. Strammer vi til for lite, kan prisene fortsette å stige raskt, blant annet fordi kronekursen kan bli svakere. Jo lenger prisveksten holder seg oppe, desto mer kostbart kan det bli å få den ned igjen senere. Men strammer vi til for mye, bremser vi økonomien mer enn nødvendig. Det ønsker vi å unngå.

Pengepolitikken virker nå innstrammende på økonomien, og vi har ennå ikke sett de fulle virkningene av renteøkningene vi har bak oss. Komiteens vurdering er at renten trolig er nær det nivået som skal til for å

få bukt med prisveksten. Det gjør at vi kan bruke litt mer tid til å vurdere om det er behov for å sette renten videre opp.

Figur: Trolig hever vi styringsrenten i desember

Informasjonen vi har fått siden forrige rentemøte, trekker i litt ulike retninger for renteutsiktene. På den ene siden har prisveksten falt mer enn ventet, og den økonomiske aktiviteten har vært litt lavere enn anslått. På den annen side har kronen vært svakere enn ventet. Svekkelsen av kronen kan bidra til å holde inflasjonen oppe fremover.

Hvorvidt det vil bli nødvendig å heve renten videre, vil avhenge av den økonomiske utviklingen. Slik vi nå vurderer utsiktene, vil styringsrenten trolig settes opp i desember. Frem mot møtet i desember vil komiteen få mer informasjon om prisutsiktene. Dersom vi blir sikrere på at den underliggende prisveksten er på vei ned, kan renten bli holdt i ro.

Trolig vil det være behov for å holde renten oppe en god stund fremover for å få prisveksten ned til målet. For dem som har lån, kommer de økte renteutgiftene på toppen av at mye har blitt dyrere. Vi vet at det er krevende for noen. Men ved å sørge for at prisveksten kommer ned, bidrar vi til at kjøpekraften igjen kan bedres, og til høy sysselsetting og en stabil utvikling i økonomien over tid.